

хисних функцій при різних температурних режимах протягом тривалого часу, а також організувати централізоване виготовлення і стандартизацію розріджувачів та постачання ними лабораторій племоб'єднань.

Одержано редколегією 12.02.91.

Радиационная сперилизация с помощью гамма-излучения и ускоренных электронов разбавителя спермы быков позволяет увеличить срок хранения его с 3—4 ч до одного года без изменения функциональной полноценности.

ISSN 0135-2385. Розведення та штучне осіменіння великої рогатої худоби. 1993. Вип. 25.

УДК 636.22/23.083

М. С. ГАВРИЛЕНКО, кандидат сільськогосподарських наук

Інститут розведення і генетики тварин УААН

РЕАКЦІЯ ПОМІСНИХ ГОЛШТИНСЬКИХ ТЕЛИЦЬ НА РІЗНІ РІВНІ ГОДІВЛІ В ПЕРІОД ЇХ ВИРОЩУВАННЯ

Викладено результати досліджень щодо впливу різних рівнів енергії та протеїну в раціонах помісних голштинських телиць у віці від 6 до 12 міс на їх ріст, розвиток і подальшу продуктивність.

В Україні проводяться заходи по поліпшенню породних і продуктивних якостей молочної худоби. Для генетичного поліпшення чорно-рябої породи, створення на її основі українського типу використовується спеціалізована високопродуктивна голштинська порода.

Дослідами встановлено, що підвищення продуктивності корів супроводжується інтенсивністю обмінних процесів в їх організмі, а це істотно підвищує вимоги до умов утримання. Отже, реалізація спадкової здатності корів до високої продуктивності, що походять від голштинських бугаїв, можлива лише при створенні умов, адекватних їх природі на окремих етапах індивідуального розвитку.

Відомо, що через невідповідність умов використання природі високопродуктивних тварин у сучасних умовах, тривалість їх використання в цілому дуже низька. Причиною цього є незадовільні умови вирощування молодняка, годівля молочних корів, утримання тощо. У наших дослідах було вивчено особливості росту, розвитку й молочної продуктивності помісних (голштинська × чорно-ряба породи) телиць при різних рівнях енергетичного та протеїнового живлення.

Методика досліджень. Науково-господарський досвід проведений на тваринах чорно-рябої породи різної кровності за голаньською породою в племзаводі «Олександрівка» Київської області. Для досліду було відібрано 45 телиць з питомою вагою крові голштинів менше 50 % (генотипи 1/4, 3/8 і 1/2) і 47 телиць — понад 50 % (3/4, 5/8 і 7/8). Достовірність походження телиць підтверджена за групами крові. За принципом пар-аналогів тварини були поділені на чотири групи (табл. 1).

До 20-денного віку теличок піддослідних груп утримували в індивідуальних клітках родильного відділення, від 20 днів до 6 міс — безприв'язно групами по 10—13 голів у кожній, від 6 до 12 міс — на прив'язі (стійловий період), а старше 12-місячного віку в стійловий період на прив'язі, крім телиць нарувального віку, влітку випасали на культурному пасовищі. Поживність раціонів телиць першої і другої груп розраховували на одержання в період від 6 до 12 міс середньодобових приростів 600—650 г, а третьої і четвертої — відповідно 750—800 г. Після річного віку годівля піддослідних тварин була схожою. Доїння корів дворазове, в молокопрвід АДМ-8А.

Результати досліджень. Телиці першої і другої груп у середньому від народження до 18-місячного віку споживали: сухої речовини — 2675 кг, кормових одиниць — 2406, обмінної енергії — 30289 МДж, перетравного протеїну — 321,5 кг,

1. Схема експериментальної частини досліді

Групи	п.	Питома вага крові голштинської породи, %	Вікові періоди й особливості годівлі телиць		
			0—6 міс	6—12 міс	12—24 міс
Перша	23	<50	ОР *	ОР за нормами О. П. Кашникова та ін. (1985)	ОР
Друга	24	>50	ОР	ОР	»
Третя	22	<50	ОР	ОР + 15—20 % енергії і 20 % протеїну	»
Четверта	23	>50	ОР	ОР	»

* Основний раціон.

в тому числі від 6- до 12-місячного віку — сухої речовини — 928 кг, кормових одиниць — 803, обмінної енергії — 9148 МДж, перетравного протеїну — 78,8 кг, а телиці третьої і четвертої груп — відповідно 2838, 2585, 32356, 356,3 і 1998, 928, 10 185, 97,8 кг. У наступні 6 міс життя телиці третьої і четвертої груп за рахунок збільшених даванок комбікорму і сухого замітника молока в середньому споживали більше енергії на 15,6 %, а перетравного протеїну — на 24,1 % порівняно з тваринами перших двох груп. У цей віковий період у раціонах телиць, яких годували відповідно до діючих норм, вміст кормових одиниць у 1 кг сухої речовини становив 0,86, обмінної енергії — 9,8 МДж, перетравного протеїну на 1 кормову одиницю припадало 98 г, у раціонах їх аналогів із третьої і четвертої груп — відповідно 0,93, 10,2 і 105,4.

За інтенсивністю росту до 6 міс телиці не відрізнялися, але в період від 6 до 12 міс тварини третьої групи мали більший середньодобовий приріст на 139 г порівняно з телицями першої групи, а четвертої на 155 г більше, ніж другої групи. У віці від 12 до 18 міс при однаковому рівні годівлі середньодобові прирости телиць були майже однаковими і становили в середньому 566—577 г, а у віці 18—24 міс у телиць третьої і четвертої груп були дещо вищими, в основному за рахунок раннього віку початку тільності.

Жива маса телиць третьої і четвертої груп у 12-місячному віці і старше була більшою, ніж у контрольних (перша і друга) групах ($P < 0,001$, табл. 2). Суттєвої різниці між групами телиць різних генотипів (першою і другою, а також третьою і четвертою) при однаковій годівлі не встановлено. Показники як вагового, так і лінійного росту телиць порівнюваних груп були однаковими.

Показники повторюваності свідчать про наявність високої позитивної залежності живої маси телиць у 12-місячному віці і масою в наступних вікових періодах.

2. Динаміка живої маси теличок різних генотипів у зв'язку з різними умовами годівлі

Вік, міс	Група			
	перша	друга	третя	четверта
При народженні	31±0,5	32±0,5	32±0,5	33±0,7
3	90±2	91±2	93±2	92±2
6	158±2	158±2	160±3	160±2
12	277±2	276±3	304±2	308±3
15	325±3	325±3	350±3	353±4
18	381±4	380±4	406±4	410±3
21	431±5	433±5	461±4	473±4
24	481±5	485±7	514±5	532±4
Перед отеленням	561±5	559±8	586±7	587±5
На третьому місяці лактації	488±7	487±7	509±6	511±5

Так, повторюваність живої маси тварин першої групи у віці 12—15 міс становила 0,83, 12—18 — 0,69, другої — відповідно 0,78 і 0,67; третьої — 0,83 і 0,72; четвертої — 0,93 і 0,76.

Незалежно від питомої ваги крові голштинів відмічена порівняно краща відтворна здатність телиць, у раціонах яких у період від 6 до 12 міс був вищий рівень енергії та перетравного протеїну. Так, вік першого отелення у телиць третьої групи був меншим у середньому на 48 днів, ніж у першій групі, а в телиць четвертої групи на 43 дні менше, ніж у другій (табл. 3).

3. Відтворна здатність піддослідних телиць

Показник	Група			
	перша	друга	третья	четверта
Вік при першому осіменінні, днів	580±10	561±10	530±9	518±7
Вік плодотворного осіменіння, днів	605±12	583±14	566±18	532±10
Жива маса при першому осіменінні, кг	397±2	386±4	396±4	389±3
Жива маса при плодотворному осіменінні, кг	410±3	399±4	411±4	399±3
Індекс осіменіння	1,70	1,57	1,61	1,30
Вік першого отелення, днів	884±13	863±15	845±20	811±7

Встановлено, що первістки третьої і четвертої груп на 2—3-у міс лактації за основними промірами переважали аналогів першої та другої (табл. 4). У піддослідних тварин вим'я було чашо- та ванноподібне, а дійки циліндричної й конічної форм. Середня інтенсивність молоковіддачі у первісток першої групи становила 1,76 кг/хв, максимальна — 2,82 кг/хв, індекс вим'я — 43,2 %, другої — відповідно 1,69, 2,75, 43,6; третьої — 1,71, 2,84, 43,0; четвертої — 1,81, 2,95, 43,9 ($P > 0,5$).

4. Основні проміри корів-первісток, см

Промір	Група			
	перша	друга	третья	четверта
Висота в холці	128,5±0,6	131,4±0,9	131,9±0,6	132,3±0,7
Глибина грудей	65,7±0,8	68,6±0,6	68,0±0,5	68,0±0,5
Ширина грудей	41,4±0,7	41,6±0,5	40,0±0,5	43,2±0,7
Ширина в маклаках	51,4±0,3	52,9±0,6	52,2±0,3	52,8±0,5
Коса довжина тулуба (палкою)	144,3±0,7	146,0±0,7	143,8±0,8	144,2±1,0
Обхват грудей	184,5±1,1	189,4±1,7	184,9±1,4	187,4±1,0
Обхват живота	224,3±1,6	229,1±1,8	225,9±2,3	232,2±1,5
Обхват п'ястка	18,1±0,1	18,3±0,1	18,0±0,1	18,2±0,1
Довжина вим'я	37,9±0,6	39,1±0,8	39,0±0,6	40,0±0,5
Ширина вим'я	33,3±0,5	32,9±0,6	33,9±0,6	34,8±0,4
Глибина вим'я	29,7±0,5	28,7±0,6	30,0±0,8	29,9±0,6
Обхват вим'я	128,0±2,5	128,8±2,0	128,8±2,0	132,7±1,9
Відстань між передніми дійками	15,9±0,7	17,8±0,7	15,9±0,8	18,2±0,6
Довжина дійок	4,9±0,3	4,7±0,2	5,1±0,2	4,7±0,2
Обхват дійок	8,2±0,1	7,9±0,2	8,1±0,2	8,3±0,3

Різний рівень годівлі телиць (від 6- до 12-місячного віку) позначився на їх молочній продуктивності (табл. 5). У корів-первісток третьої групи надій був більшим порівняно з першою групою на 74 кг, а четвертої — на 440 кг порівняно з

5. Молочна продуктивність підослідних корів

Показник	Група			
	перша	друга	третя	четверта
Кількість корів, голів	18	18	16	18
Надій молока за 305 днів лактації, кг	4783±157	4752±191	4857±247	5192±295
Вміст жиру в молоці, %	3,77±0,05	3,68±0,05	3,73±0,04	3,65±0,03
Кількість молочного жиру, кг	180,3±6	174,9±7	181,2±9	189,5±11
Надій 4%-ного молока, кг	4508	4372	4529	4738

другою групою. Але різниця в надоях була статистично невірогідна ($P > 0,5$), оскільки помічена висока варіабільність показника в межах підослідних груп. Аналіз зв'язку між молочною продуктивністю і основними селекційними ознаками свідчить, що між надоем і вмістом жиру в молоці коефіцієнт кореляції негативний з коливанням між групами від $-0,01$ до $-0,31$, а між надоем і живою масою в основні вікові періоди позитивний $-0,02$ — $0,40$, в тому числі у 12-місячному віці телиць по групах — першій — $0,29 \pm 0,24$, другій — $0,28 \pm 0,24$, третій — $0,22 \pm 0,26$, четвертій — $0,40 \pm 0,23$. Можна вважати, що жива маса телиць у річному віці є одним із допоміжних показників при ефективному відборі тварин за цією ознакою.

Результати проведеного науково-господарського дослідження свідчать, що підвищення енергетичного (на 15,6 %) і протеїнового (на 24,1 %) живлення телиць забезпечувало вірогідне збільшення приростів живої маси як у річному віці, так і за весь період вирощування, кращий розвиток екстер'єру, морфофункціональних властивостей вим'я, поліпшення відтворної здатності, молочної продуктивності. Більше на підвищення рівня годівлі реагували тварини з питомою вагою крові понад 50 % за голштинською породою.

Одержано редколегією 03.10.91.

Изложены результаты исследований по влиянию разных уровней энергии и протеина в рационах помесных голштинских телок в возрасте от 6 до 12 мес на их рост, развитие и дальнейшую продуктивность.

ISSN 0135-2385. Розведення та штучне осіменіння великої рогатої худоби. 1993. Вип. 25.

УДК 638.22/28.619:616.3—085

А. А. БЕГМА, Л. А. БЕГМА, кандидати біологічних наук

М. А. СЕМЕНЧЕНКО, кандидат біологічних наук

Інститут розведення і генетики тварин УААН

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ЗБЕРЕЖЕННЯ НОВОНАРОДЖЕНИХ ТЕЛЯТ

Викладено результати проведених досліджень по збереженню новонароджених телят у господарствах Поліського району Київської області. З цією метою слід приділяти особливу увагу умовам годівлі і утримання телят у перший період після народження з використанням індивідуальних будиночків поза приміщенням. Для профілактики і лікування захворювань шлунково-кишкового тракту у телят використання ентеросорбенту знизило захворювання і падіж їх на 30—40 %.

Робота по збереженню новонароджених телят повинна починатися вже з моменту запліднення корів та телиць, якщо вони на цей період мають належний стан

© Бегма А. А., Бегма Л. А., Семенченко М. А., 1993.